

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2009-2-253 (Öneraştırma)
Karar Sayısı : 10-16/178-67
Karar Tarihi : 11.2.2010

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler :Doç. Dr. Mustafa ATEŞ (İkinci Başkan), Mehmet Akif ERSİN
İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER: Alper Fevzi KARA, Esmâ GÜNDOĞDU

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : - Nisan Kırtasiye ve Ofis Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Atatürk Cad. No:28 Menemen/ İzmir

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILANLAR:

20 - Zambak Yayınları A.Ş.
Bulgurlu Mah. Libadiye Cad. Haminne Çeşmesi Sok. Baran İş
Merkezi No:20 81180 Üsküdar/İstanbul
- Coşku Yayınları A.Ş.
Bulgurlu Mah. Haminne Çeşme Sok. Baran İş Merkezi No: 13
Üsküdar/İstanbul
- Koza Yayın Dağıtım A.Ş.
Cevat Dünder Cad. No: 139 Ostim 06370 Yenimahalle/Ankara
- Top Yayıncılık Pazarlama San. ve Tic. Ltd. Şti.
Dr. Faik Muhittin Adam Cad. No: 38/Z 3. Beyler Konak/İzmir
- Okyanus Bas. Yay. San. Tic. Ltd. Şti.
30 Zuhurat Baba Mah. İncirli Cad. Santral Çıkmazı No:27
Bakırköy/İstanbul
- Altın Bilgi Yayınları
Atatürk Sanayi Bölgesi İstasyon Mah. Dr. Mithat Mart Cad. No:9
Hadımköy/İstanbul
- Birleşik Basım Pazarlama San. ve Tic. Ltd. Şti
Yeşilce Mah. Aytekin Sok. No:46 Kağıthane/İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Kırtasiye işleten bir teşebbüsün mağazasında satmak üzere ana dağıtıcılardan yayın alma talebinin, ana dağıtıcılar ve söz konusu yayınları çıkaran yayınevleri tarafından geri çevrildiği iddiası.

40 **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Nisan Kırtasiye ve Ofis Ürünleri San. Tic. Ltd. Şti. adına Serkan ÇAM tarafından gönderilen şikayet dilekçesinde özetle;

- İzmir Menemen'de kırtasiye mağazası işletmekte olduğu,
- Mağazasında Zambak Yayınları A.Ş. (Zambak Yayınları) ve Coşku Yayınları A.Ş. (Coşku Yayınları), Koza Yayın Dağıtım A.Ş. (Koza Yayın), Top Yayıncılık Pazarlama San. ve Tic. Ltd. Şti. (Top Yayıncılık), Okyanus Bas. Yay. San. Tic. Ltd. Şti. (Okyanus Basım), Altın Bilgi Yayınları (Altın Bilgi), Birleşik Basım Pazarlama San. ve Tic. Ltd. Şti. (Birleşik Basım) adlı yayınevlerinin ürünlerinin satışını yapmak için, ürün sahibi yayınevlerine müracaatta bulunduğu,
- Ancak söz konusu yayınevleri tarafından sadece kendi bayilerinin ürünlerini

50 satma hakkı bulunduğu ifade edilerek taleplerinin geri çevrildiği ve İzmir'deki ana dağıtıcıdan ürün almasına izin verilmediği ve bu durumun rekabete aykırı olduğu ifade edilerek, konunun 4054 sayılı Kanun çerçevesinde değerlendirilmesi talep edilmektedir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 20.10.2009 tarih ve 7521 sayı ile giren şikayet üzerine yapılan inceleme neticesinde hazırlanan 4.12.2009 tarih ve 2009-2-253/İ-09-EG sayılı İlk İnceleme Raporu, 7.12.2009 tarih ve REK.0.06.00.00-110/498 sayılı Başkanlık Önergesi ile Rekabet Kurulu'nun 16.12.2009 tarih ve 09-59 sayılı toplantısında görüşülmüş ve dosya konusu iddialara yönelik olarak önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Yapılan inceleme sonucunda hazırlanan 2.2.2010 tarih ve 2009-2-253/ÖA-10-AFK sayılı Önaraştırma Raporu 3.2.2010 tarih, REK.0.06.00.00-110/49 sayılı Başkanlık Önergesi ile 10-16 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

60

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda;

Dosya konusu iddialara yönelik olarak Zambak Yayınları A.Ş., Coşku Yayınları A.Ş., Koza Yayın Dağıtım A.Ş., Top Yayıncılık Pazarlama San. ve Tic. Ltd. Şti., Okyanus Bas. Yay. San. Tic. Ltd. Şti., Altın Bilgi Yayınları ve Birleşik Basım ve Pazarlama San. ve Tic. Ltd. Şti. hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı sonuç ve kanaatine ulaşıldığı ifade edilmektedir.

70 **I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME**

I.1. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

Raportörlerce görüşülen yayınevi sahipleri ve oda yetkilileri tarafından, bayi olmasalar da ödemelerini düzgün yaptığı müddetçe kırtasiyelere mal verildiği belirtilirken, şikayet sahibi Serkan ÇAM tarafından tali bayilerden ve ana dağıtıcılardan mal alınamadığı ifade edilmektedir. Bu bağlamda, şikayetin, genel olarak rekabet hukukunda mal vermeyi reddetme/sözleşme yapmayı reddetme kapsamında incelenmesi gerekmektedir.

80 Bilindiği üzere, devletin okullarda ders kitaplarını ücretsiz dağıtma politikası ve büyük marketlerin de kırtasiye ürünleri satar hale gelmeleri gibi dış kaynaklı değişimler geleneksel kırtasiyecilerin faaliyetlerini yürütmelerinde zorluklara neden olmuştur.

Devletin ders kitaplarını öğrencilere dağıtmasıyla, mevcut durumda, kırtasiyeciler arasındaki rekabet, yardımcı ders kitaplarına kaymıştır.

Öğretmenlerin, devletin dağıttığı kitapları eksik ya da yetersiz görmeleri ya da diğer kitaplarda bazı konuların anlatılış şeklini beğenmeleri dolayısıyla, o kitapları yardımcı

kitap olarak sınıflarında takip edebilmektedir. Bu durumda öğrenciler de öğretmenin sistematüğinden geri kalmamak, ya da öğretmenle ters düşmemek gibi sebeplerle o kitabı dışarıdan satın almak durumunda kalabilmektedirler.

90 Bu durumda, öğretmenin tavsiye ettiği her kitap o sınıftaki öğrenciler açısından, ilgili pazarın dar bir şekilde tanımlanmasına yol açarak söz konusu yayının bir tekel evsafı, bir hakim durum kazandığı yorumuna yol açabilmektedir. Ancak her bayi kitabın öğretmenler nezdinde tanıtımını yaparak, kitabın öğretmence benimsenmesine sebep olduğu, böylece söz konusu yayın için olmayan bir pazarın bu tanıtım faaliyeti marifetiyle bizzat o yayının bayisi tarafından yaratıldığı görülmektedir. Bu durumda yayınevleri açısından bayilik sisteminin ürünlerinin son kullanıcıya ulaşmasında kritik ve olmazsa olmaz bir işlev üstlendiği görülmektedir. Nitekim yayınevlerinin bayisi konumunda olan rakiplerinin çoğu zaman mağazalarında beklemek yerine öğretmenler nezdinde ürünlerin tanıtım çalışmasını yaptıkları şikayet sahibi tarafından da ifade edilmektedir.

100 Bir yayının tanıtımını üstlenen ve yaptığı bu tanıtım çalışmalarıyla yayının bilinirliğini sağlayan, pazarda ona yer açan, bir başka deyişle olmayan bir pazarı yoktan var eden bayiye bu çabası karşılığında münhasır bir alanda imtiyaz verilmesinin rekabet hukuku ilkeleri ve 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği 'nin ruhu ile uyumlu olduğu görülmektedir.

Ayrıca, bizzat sahada belirli bir yayının tanıtımı, yayılması ve ön plana çıkması için mücadele eden risk alan, kaynak ve zaman ayıran bayilerin başarılı olmaları halinde bundan ek fayda sağlamaları da ticari işleyişin gereğidir. Aksi bir durumda, yayınevlerinin bayileri dışındaki mağazalara da yayınlarını vermesi, "bedavacılık" (free rider) problemini davet edecektir.

110 Şikayet sahibinin şikayetinin temelinde yayınevlerinin dağıtım sisteminde tercih ettikleri bayilik sisteminin yarattığı etkiler yatmaktadır. Bu bağlamda şikayet sahibinin önünde marka içi rekabet yerine markalar arası rekabete yönelmek ve başka yayınevlerinin bayiliklerini alarak, onların yayınlarının piyasada yayılması ve tutunması için çaba göstermek seçeneği de mevcuttur. Ne var ki, yukarıda aktarılan ifadesinde de görüldüğü üzere, şikayet sahibi tarafından, bugüne kadar, bir takım koşullar gerektirmesinden dolayı, bayilik ilişkisi içine girmekten kaçınılmıştır. Bu çerçevede Güven-der, Final, Esen, Birey, Çözüm gibi bayilik sistemiyle çalışmayan yayınevlerinin de varlığı karşısında şikayet sahibinin bu yayınevleri ile bayilik ilişkisi içine girmeden çalışması da mümkündür.

120 Yapılan incelemeler ışığında, yayınevlerinin çoğunun ödemelerini zamanında yapan ve bu anlamda kötü referansı bulunmayan her kırtasiyeye ürünlerini sattıkları, iskonto ve vade gibi konularda tali bayilik almış kırtasiyelerle tali bayi olmayanlar arasında fark gözetilmesinin de yaygın ve olağan bir uygulama olduğu görülmektedir.

Diğer taraftan, mal vermeyi reddetmenin rekabet hukuku bakımından ihlal teşkil edebilmesi için şikayet konusu iddialar bakımından iki durumdan birinin varlığı gerekmektedir. Bu durumlardan ilki, birden fazla yayınevinin bir araya gelerek belirli bir kırtasiyeye ürün vermemek üzere anlaşmalarıdır. Diğer ise, hakim durumda olan bir yayınevinin bulunması ve o yayınevinin çıkardığı ürünlerin kendisine mal verilmediği iddia edilen kırtasiyenin yaşayabilmesi için vazgeçilmez ürünler olması durumudur.

130 Yapılan önaraştırma kapsamında elde edilen bilgiler çerçevesinde ise, şikayet edilen yayınevlerinin toplu halde şikayet sahibi kırtasiyeye mal verilmemesi yönünde

140 anlaştıklarına dair bir iddiada bulunulmadığı gibi, bu yönde bir bulguya da rastlanmamıştır. Aynı şekilde Şikayet edilen yayınevlerinden hiçbirinin ilgili pazarda hakim durumda olduğuna dair bir tespite imkan verecek veriye de ulaşılamamıştır. Öte yandan, hakkında önaraştırma yapılan yayınevlerinden biri veya birkaçı hakim durumda olsa bile, müştekinin temin edemediğini ifade ettiğı yayınlardan elde edilecek cironun kırtasiyenin cirosu içindeki payının ne kadar olduğuna/olabileceğine yönelik sorulara Şikayet sahibi tarafından net bir rakam verilememekte, raportörlerin sayısal/yüzdesel rakamlar istemesine rağmen “satışlarım oldukça etkilendi” şeklinde muğlak cevaplar verilmektedir. Bu durumda, Şikayet edilen yayınevlerinin ürünlerinin satışının Şikayet sahibinin faaliyetinin esaslı bir kısmını oluşturmadığı, dolayısıyla söz konusu yayınlara Şikayet sahibi kırtasiyenin faaliyetlerini sürdürmesi için vazgeçilmez bir özellik taşımadığı görölmektedir.

Yukarıda yer verilen değerlendirmeler çerçevesinde, hakkında önaraştırma yürütölen yayınevleri hakkında 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun kapsamında soruşturma ağılmasına gerek bulunmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

J.SONUÇ

150 Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; dosya konusu iddialara ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma ağılmasına gerek olmadığına, Şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.